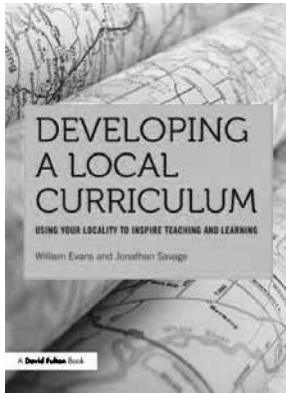

PRIKAZI I OCJENE

REVIEWES AND EVALUATION

Jonathan Savage & William Evans
DEVELOPING A LOCAL CURRICULUM:

Using your locality to inspire teaching and learning
 Routledge, Oxon and New York, 2015., 168 str.

Povezivanje škole i lokalne zajednice u izgradnji kurikulumu sve je prisutnija pedagojska, ali i društvena tema unutar aktualne paradigme partnerstva. Autori Jonathan Savage i William Evans, profesori na Manchester Metropolitan University, Ujedinjeno Kraljevstvo, tome doprinose ovom knjigom *Razvoj lokalnog kurikulumu- korištenje okoline za inspiriranje poučavanja i učenja*, motivirajući škole i učitelje na pristup kurikulumu utemeljenom na mjestu/ području. Ovim nazivom naznačuju kurikulum obogaćen vrijednostima i osobitostima mjesta i okružja u kojemu se škola nalazi, razvijan unutar njezine povećane autonomije koju omogućuje takva filozofija. U knjizi se razmatra kako zemljopis, povijest, kultura i ljudi nekog lokalnog područja mogu obogatiti iskustva učenika i njihovo učenje učiniti smislenijim te kako “bavljenje lokalnim” može

pomoći razvoju identiteta mladih ljudi. Podijeljena je na devet poglavlja, s integriranim studijama slučaja koje prikazuju primjere dobre prakse unaprjeđivanja učenja i poučavanja kulturno-povijesnim posebnostima neke sredine. Uz većinu tema ponuđeni su i praktični zadatci za refleksiju, vježbe ili pobuđivanje ideja.

U prvom poglavlju, *Pristupi razvoju kurikulumu utemeljenog na području*, autori navode definiciju (preuzetu od *Royal society for the Encouragement of Arts, manufactures and Commerce*): *Kurikulum utemeljen na području* odnosi se na povećavanje odgojno-obrazovnih iskustava mladih ljudi kreiranjem bogatih veza sa zajednicama, gradovima i kulturama koje ih okružuju te raspoređivanjem pedagoških snaga na druge ljude, organizacije i ustanove iz lokalne zajednice. Time se dotiču izazovi dijeljenja odgovornosti za odgoj i obrazovanje između škole i lokalne zajednice. Suvremeni kurikulum svojom otvorenosti i sukonstruktivnošću podrazumijeva odgojni pluralizam i partnerske su interakcije potrebne i važne. Međutim, škole ne trebaju potirati svoju odgovornost, nego kompetencijama i stručnošću osiguravati kvalitetu tih procesa i prakse.

U drugom i trećem poglavlju, *Zemljopis mjesta i Povijest mjesta*,

razmatraju se geografske i povijesne karakteristike nekog lokalnog područja kao polazišta za razvoj kurikuluma utemeljenog na mjestu, što se opimjeruje u pet studija slučaja. Iz projekta *Debenham High School* vidi se kako su obilježja mjesta inspirirala glazbene priče učenika, ali ubrzo i druge vrste umjetničkog izraza što je uz korištenje tehnologije rezultiralo kroskurikularnim pristupom mnogim sadržajima u toj školi. Ovdje autori podcrtavaju trodijelnost kurikuluma utemeljenog na mjestu: to je kurikulum *o mjestu* jer se koristi lokalni kontekst kao okvir za učenje; *od mjesta* jer nastaje u sukonstrukciji škole i zainteresiranih partnera iz zajednice; i na kraju, on je *za mjesto* jer treba prepoznavati specifične potrebe djece i odraslih u konkretnoj lokalnoj sredini.

Četvrti dio knjige, *Kultura mjesta*, propituje utjecaj kulturalnih aspekata nekog područja na razvoj kurikuluma. Autori predlažu da lokalna arhitektura, kazalište, digitalna umjetnost, muzeji, svakako pronađu važno mjesto u školskom kurikulumu. Vrijednost je takvog obrazovanja prije svega u ishodima razumijevanja i poštivanja različitih kultura i tradicija. U jednoj od tri navedene studije slučaja opisuje se kako je nastavak jednog školskog programa o kompetencijama obogatio kurikulum, koristeći povezanost škole s gradom Manchesterom. Nakon uvodnog učenja u školi, posjetili su grad i znamenitosti važne za planirane nastavne teme,

a slijedila su i predavanja gradskih profesionalaca koji su poučavanju dodali jednu višu kvalitetu. Na kraju su učenički projekti pokazali njihove kompetencije za samostalan rad. Iz ove se studije može uočiti napredak u planiranju učitelja, učvrstile su se veze učitelja i učenika i njihov osjećaj pripadnosti zajednici te se partnerski podijelio proces razvoja kurikuluma. Autori navode kako svaka škola može pronaći među roditeljima ili lokalnim stručnjacima partnere u procesu kulturalizacije, ali su do sada manje uključeni, osobito roditelji koji drže ključ „kutije pune kulturnih poslastica“. Učiteljima savjetuju što više saznanja o učenicima kao središnjim subjektima kurikuluma, koja iskustva i znanja donose u školu te kako ih dalje mogu obogaćivati uvažavajući okolinsku kulturu.

Peto poglavlje *Zajednica, ljudi i mjesto* usmjerava na potrebu dubljeg „usađivanja“ škole u zajednicu. Iako nacionalni kurikulum Ujedinjenog Kraljevstva posebno ne ističe važnost lokalne zajednice za učenje i partnerstvo, mnoge škole tako rade. Među navedenim studijama slučaja, indikativan je primjer kako je školski projekt postao ujedno i „društveni projekt“. Naime, paralelno s projektom u kojem je planirano istražiti uloge škole i katedrale u zajednici, u gradu se dogodio vjerski prosvjed. Rasprave koje je potaknuo dodatno su ojačale projektni cilj o suživotu vjerskih različitosti, a školski je kurikulum

postao i lokalni jer se bavio stvarnim problemima te zajednice.

Kurikulum utemeljen na području i kroskurikularna pedagogija ne oslabljuju nastavne predmete, nego su usmjereni poboljšanju kurikulumske pedagogije svakog učitelja, integrirajući predmetnu različitost u cjelinu. Uvjeti za to su razumijevanje i prihvaćanje vlastite lokalnosti te omogućavanje međupredmetnosti u poučavanju i učenju.

Načela kurikulumu utemeljenog na mjestu su: individualnost i autentičnost u pristupu subjektima i sadržajima kurikulumu; razvijaju ga vrsni učitelji koji poznaju i razumiju svoj predmet, a osjetljivi su za kulture drugih predmeta i rekonceptualizaciju učenja; dosljedno povezivanje znanja i iskustava učenika, odnosno, učenja u učionicama i izvan njih; kontekstualiziranost; stalna evaluacija; suradnički je i zahtijeva održivu suradnju.

Može se sažeti da je svrha kurikulumu utemeljenog na mjestu motivirati i poticati aktivno i iskustveno učenje učenika u sprezi s njihovim širim životnim iskustvima u lokalnoj sredini te razviti značajnu suradnju škole i partnera u zajednici.

Posebnost je sljedećeg šestog poglavlja, *Osmišljavanje kurikulumu utemeljenog na mjestu i kroskurikularna pedagogija*, u otkrivanju kako aktivan angažman uz razumijevanje kategorija lokalnosti pridonosi kurikulumu utemeljenom na mjestu kao i pedagogiji koju razvija

svaki učitelj tako proširenim pristupom svome kurikulumu.

U razvoju kurikulumu utemeljenog na mjestu navode se četiri mogućnosti:

1. Dodatak lokalnoga u kurikulum: može se odnositi na posebno vrijeme u školi ili poseban predmet za lokalni kurikulum te uključiti obitelji i druge suradnike iz okružja.
2. Lokalno obogaćen kurikulum: primjeri iz lokalnog područja integrirani su u poučavanje pojedinih predmeta uz sudjelovanje stručnjaka iz zajednice.
3. Sukonstruirani kurikulum: kurikulum zajednički dizajniraju škola i zainteresirani suradnici iz lokalne sredine koji počinju „osjećati vlasništvo“ nad učenjem u školi. Kurikulum se vidi kao socijalni projekt svrhovit za učenike i širu zajednicu.
4. Kurikulum zajednice koji vodi škola: to je netradicionalni model kurikulumu koji omogućuje široko lokalno povezivanje, ali o kojemu odlučuje škola određenjem što je za nju važno i relevantno u lokalnosti, uz podršku suradnika i stručnjaka iz zajednice.

U sedmom poglavlju *Lokalne i osobne mreže učenja*, polazište je u interakciji formalnog školovanja s okruženjem učenikova života. „Osobna mreža je način organiziranja vlastitog učenja u povezanosti s informacijskim i društvenim mrežama“, to je angažman s drugima i njihovim idejama; ona je jednako društvena koliko je informacijska i organizacijska.

Može biti utjecajna profesionalnom razvoju učitelja kojega autori također naglašavaju kao važnoga u razvoju kurikulumu. Navode konektivizam kao teoriju učenja za digitalno doba i umreženo društvo 21. stoljeća. Učenje se unaprijeđuje povezivanjem u učeću zajednicu i u kružnom procesu traženja i dijeljenja novih informacija konzumacija je i kreacija znanja. Važno je da se percepcija konektivizma manje odnosi na tehnologiju, a više na kreiranje prilika za građenje znanja koje se nalazi u ljudima i mrežama koje ga oblikuju i njeguju. Lokalno je okružje jedna takva mreža od vitalne važnosti.

Osmo je poglavlje o vrlo aktualnom *Razvoju partnerstva u učenju i poučavanju*.

Partnerski je rad ključna komponenta kurikulumu utemeljenog na mjestu, a između različitih partnerstava, najvažnije je s roditeljima/skrbnicima i učenicima (učenici dolaze u školu puni iskustava iz svog života, ali samo dio učitelja to uvažava), a također i ideja škole kao vodećeg partnera u lokalnoj zajednici. U školskom partnerstvu važno je procijeniti doprinos svakog partnera. Bit takvog odnosa mora činiti dijeljeno razumijevanje i dijalog između partnera, a predlažu se i baze partnera.

U jednoj studiji vidljive su bogate situacije učenja u partnerstvu škole i lokalne tvornice. Na početku je postignut formalni sporazum koji je dao jasan okvir tome partnerstvu u dva glavna područja: u ciljevima

(ishodima) učenja i u planiranju aktivnosti. Učenici su tijekom godine radili na različitim zadacima u tvornici i u toj realnosti sve im je bilo povezano i svrhovito. Vidjeli su sebe kao dio promjene kojoj su pridonijeli. Učitelji su pozitivno prihvatili takav način, učili su iz partnerstva znajući da su u tome eksperti za kurikulum. Ostvarujući svoje ideje u praksi, postajali su izvor promjena. I škola u cjelini prihvatila je ideju takvoga partnerstva i za buduće generacije. Ovakav je rad pokazao kako jedinstven položaj škole u zajednici može promicati razvoj partnerstva.

Moguće je da izgradnja kurikulumu, koji je u „partnerskom vlasništvu“ i prestaje biti samo školskim, neće biti svima prihvatljiva jer se može razumijevati kao prijetnja učiteljskom identitetu i autonomiji, iako u studijama slučaja nije potvrđeno umanjivanje nezamjenjive uloge učitelja. Potrebna je promjena paradigme o tome kako odgojno-obrazovni rad može biti planiran, izvršen, evaluiran. Sve se više susreću učitelji zamoreni od promjena kurikulumu i raznih provjera, a povezivanje s partnerima prilika je za nove ideje i pristupe, za osvježanje i entuzijazam.

U devetom poglavlju, *Evaluacija i dijeljenje vlastitoga rada*, naznačuje se, sukladno kurikulumskom ciklusu, esencijska važnost evaluacije. Bit je njezine uloge u svakodnevnom spoznavanju vrijednosti planiranja i poučavanja i onoga što se događa u pedagoškim procesima. U mnogim

njezinim obilježjima autori izdvajaju to što može biti i „opasna“ jer nešto što mnogi smatraju privatnim, poput poučavanja, postaje javno. S obzirom na to, treba pažljivo razvijati i dogovarati evaluacijsku metodologiju. Važno je uspostaviti širi kontekst te podijeliti nacrt evaluacije s drugima jer rad s kolegama uvijek ima prednosti, a učenička evaluacija vrijedan je doprinos. Tri su ključne aktivnosti evaluacije kurikuluma: promatranje, komunikacija i intervjui.

Može se zaključiti da ova knjiga zaista otkriva kako će kurikulum obogaćen elementima lokalnosti u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti biti inspirativniji za poučavanje i učenje. Opisani načini razvijanja učinkovitog partnerstva s lokalnim ustanovama i stručnjacima potkrijepljeni su primjerima kako ih škole mogu ugraditi u svoju praksu i pri tome biti inovativne i poticajne. Takvo društveno povezivanje oko zajedničkih ciljeva može pojačati socijalni kapital zajednice te podržavati njezinu fleksibilnost za različite socijalno-ekonomske promjene i izazove. Škole to omogućuju i jedinstveno su mjesto živoga kurikuluma koji će se stalnim interakcijama s okruženjem obogaćivati i prelijevati u kurikulum lokalne zajednice.

Ružica Pažin-Ilakovac

Filozofski fakultet u Osijeku